

Fler läkare måste ta på ledartröjan

När läkare är chefer i hälso- och sjukvården förbättras resultaten. Det är inget nytt och borde inte vara kontroversiellt. Ändå måste det ständigt påpekas. För ungefär två år sedan lät Läkarförbundet Karolinska institutet ta fram en forskningsöversikt över vad den internationella forskningen hade att säga på området. Jo då – även den internationella forskningen visar att medicinsk kompetens i ledningen ger högre patientsäkerhet och bättre hälsoutfall. Verksamheter som förmår att tillvarata läkares medicinska kompetens i ledningsarbetet presterar bättre resultat gällande vårdkvalitet, personalnöjdhet och effektivt resursutnyttjande. Win-win.

Ändå ser vi hur andelen chefer som är läkare minskar i sjukvården. I primärvården kanske mest. I det här numret har vi försökt lyfta ledarskapsfrågorna och vi har intervjuat dem som trots allt tagit på sig ledartröjan. Vissa synpunkter verkar vara gemensamma: man vill ha bättre stöd och gärna kunna behålla en fot i kliniken.

Det är viktigt att hinder mot att läkare tar ledningsansvar röjs ur vägen. Cheferna måste ges rätt förutsättningar, mandat, resurser och tid att utöva sitt ledarskap. Men vi måste också själva börja se oss som naturliga ledare. Det är trots allt vi som har den högsta medicinska kompetensen och därigenom bäst kan förstå de medicinska

konsekvenserna av fattade beslut. Att sitta och gnälla i ett hörn duger inte. I den stora primärvårdsenkäten som Läkarförbundet gjorde 2015, framkom att små läkarledda enheter hade både bättre patient- och personalnöjdhet.

Det finns andra fackförbund som driver att just deras medlemmar är de mest lämpade att leda sjukvården. Ledarna skrev i höstas i Dagens Samhälle att "experten" inte är bästa chefen, och att det är fel att läkare som blir chefer försöker hålla kvar viss klinisk verksamhet. Chef är ett eget jobb, menar Ledarna. Ett lite märkligt påstående kan jag tycka – man bör ju veta något om den verksamhet man leder och vart man är på väg, för att kunna fungera som en verklig ledare.

Vårdförbundet har länge drivit att sjuksköterskan är den bästa chefen, delvis med samma argument som läkarna, dvs. att det är viktigt med yrkeskunskap, men också med argument som att de är vana att se helheten. Omvårdnadsperspektivet är lika viktigt som det rent medicinska perspektivet, menar Vårdförbundet. Trenden att allt fler sjuksköterskor blir chefer är tydlig. 1996 var 0,1 procent av alla sjuksköterskor chefer, 2016 hade det ökat till 5,3 procent. I flera regioner är mer än hälften av alla chefer sjuksköterskor, visar tidningen Vårdfokus i en nyligen publicerad granskning. Flest är de i Västernorrland – 64 procent. Samtidigt som fler sjuksköterskor blir chefer så minskar andelen chefer med läkarbakgrund. Av Region Västernorrlands närmare 200 chefer är bara 23 läkare i botten. Om detta beror på brist på läkare som vill och kan ta på sig chefskap, ekonomi (sköterskor är billigare) eller att sköterskorna faktiskt är lika bra eller bättre, är det förstas ingen som vetenskapligt undersökt.

Vårdanalys publicerade nyligen en rapport kring ledningen av vården. Läs mer om denna på sidan 19. Rapporten lämnar flera kloka synpunkter. Chefer måste ha rimliga villkor och mandat. Även ledarskap måste vara baserat i vetenskap. Bland annat konstaterar man att det är viktigt att belysa kopplingen mellan ledarskap och resultat i vården, som medicinska resultat och patientupplevelser, och på så sätt visa på vikten av gott ledarskap och styrning.

Se där! Det vet ju vi från forskningen och nationella patientenkäten att läkarna gör bäst. ■

Foto: Eva Wikström

Ylva Sandström

Styrelseledamot Svenska Distriktsläkarförbundet,
ordförande DLF Stockholm

”

Samtidigt som fler sjuksköterskor blir chefer så minskar andelen chefer med läkarbakgrund. Av Region Västernorrlands närmare 200 chefer är bara 23 läkare i botten.